

Gospodarske skušnje.

Zgodnji rožni krompir.

Ta krompir, ki so ga tu in tam po Slovenskem po nasvetu gosp. prof. Povšeta sadili vže nekteri gospodarji, sem sadil tudi jaz na svojem posestvu. Minulo jesen mi ga je naročil moj brat iz Goriškega šolskega kmetijskega poskuševališča nekoliko funtov. Ta novi sad mi je dozoril prve dni junija in je najboljšega okusa izmed vseh sort, kolikor jih dozdam poznam. V ustih se kar razpusti, kakor surovo maslo. Vže njegovo čudno perje in gladki gomolji znanijo njegovo plemenitost.

Kdor si pa naroči kaj tega krompirja za seme, naj ga ne hrani na toplem in vlažnem kraju, kajti jako jako rad se cimi. Letos sem ga del na hladem zračen kraj in sem ga nekoliko posul z živim apnom, da mu odtegne preobilno vlago, da ne izgubi svoje kalne moči, predno ga posadim. Krompir res nekoliko uvene, a to nič ne dé; prepričal sem se, da uveli krompir je boljši za seme.*)

Tudi murbe iz Ljubljanskega kmetijskega vrta mi vse lepo rastejo.

Iz Svibnega.

Dav. Pernišek, kmetovalec.

Vprašanje in odgovor

o vnanjem ometu poslopij, cerkvá itd.

Velikrat in v mnogovrstnem oziru ste, drage „Novice“ nam že dober svet dale; prosimo toraj, svetujte nam: kako in kaj nam je storiti v naslednji zadevi:

Tukaj v Rakitni je na farni cerkvi in stolpu omet (frah) tako močno odletel, da se nam prihodnje poletje prav obilo dela napoveduje. Rakitna je visoko v hribih, zato je sapa, posebno južna, tudi prav huda in močna, ki je po mojih mislih tudi kriva, da je omet tako obletel. Radi bi toraj vedeli, kako in s čem bi malto napravili, kaj njej primešali, kako naj bi se ometala cerkev in stolp, da bi se omet bolj stanovitno držal. Po naših mislih bi s cementom, kolikor nas skušnje učé, se ne dosegel namen; ne mara bi bilo dobro navadno apno najbolje in še kaka druga primes? Zatoraj lepo prosimo, naj nam tudi v tej zadevi prihitijo „Novice“ na pomoč. Morebiti bode s tem tudi še komu drugemu vstreženo.

Odgovor vredništva na vprašanje. Gotovo je to, da ondi, kjer je cerkev, stolp ali kako drugo poslopje razpostavljeno hudim nevihtam, se omet ne more tako stanovitno držati, kakor tam, kjer je vse to v zatišji. Visoka Rakitna je po takem v tej zadevi v nemilem položaji.

Se vé da tudi noben omet ne drži močno na večih plošnatih kamnih v zidu.

Kar pa se tiče ometa samega, se cement móci in uimam najkrepkeje zoperstavlja.

Al med cementom in cementom je tak razloček, kakor med dobro in slabo tvarino. On se pa tudi pokvari kmalu, če ni dobro zabiti (luftdicht verschlossen) in dalje časa leži na zraku, ki bistvo njegovo predružači. To je eno. Drugo pa je to, da s cementom ne zna vsak zidar ometavati. Cementna malta se mora malo po malo in nasproti narejati, to je, na enkrat le toliko, kolikor je hipoma (v malo minutah) potrebuje zidar za omet, kajti cement se hitro strdi in potem rad odleti. — To so drobne reči, al sila važne, kajti cement (hidravlično apno) ni navadno apno; to pa mora zidar dobro vedeti.

*) To tudi mi potrdimo po starodavnih skušnjah.

Ker gré v Rakitni za omet cele cerkve in zvonika, tedaj so stroški precej veliki, je res treba skrbeti za kaj kolikor mogoče stanovitnega, in zato bi svetovali posvetovati se o tej zadevi z našim praktično izurjenim gosp. Franc Potočnikom, doslužnim c. k. stavbinim svetovalcem, ki v vseh zidarskih zadevah ima obilo znanstva in skušnj.

Svilorejcem na znanje.

Murbovo popje se že debeli, skrajni čas je toraj svilodno seme si omisliti. Jaz sem napravil „celično seme“ domačih sviloprejk naravne izreje — „naravno izrejo“ imenujem zato, ker se črvičem umetno ni kurilo — in ga dajem lot po 4 gold. Kdor želi mojega celičnega semena, naj se podviza, ker je že zadnji čas. Obupati ni svilorejcem, če tudi vsako leto po sreči ne izide izreja, treba pa je opustiti stare navade ter poprijeti se vodil učenih in skušenih svilorejcev.

Anton Uršič iz Podrage pri Vipavi.

Podučne stvari.

Za dom in šolo.

Zdi se mi potrebno, da po „Novicah“ našim slovenskim starišem nekaj na korist dobre izreje svojih otrok priporočam. Naš vrli šolski list „Učit. Tovarš“ je v svojem 3. listu t. l. posnemanja vredno obravnavo podal vsem gojiteljem, posebno pa gojiteljem šolske mladine. Naj tudi jaz pristavljam povdarjam njegove važnosti, ktere bi morale segati v srce dobrim starišem.

Od kod neki pride to, da naši otroci ne ubogajo in ostanejo trdovratni in otrpnjeni do lepih opominov? Svojo nedolžnost so zgubili, al kako so jo zgubili? Zgubili so jo po grdem spridenem zapeljivcu, ki je otroka vabil in klical, dokler ga ni na svojo pot spravil. Postal je otrok ves neubogljiv, slep do lepih izgledov, gluha do vsega opominjevanja, pokoj in mir je v njegovem srcu ugasnil, in ne mara več za Boga, ne za povelje starišev. — Kdo pa je zapeljivcu priliko dal? — Dali so mu jo prvič neprevidni stariši sami, in drugič pot v šolo.

Neprevidno so stariši ravnali takrat, kedar so svoje še komaj shodivše otroke prepustili same sebi; prišli so po otroka že drugi iz vasi pohujšani otroci in ga vzeli v svojo sredo. Taki stariši ne dajo otroku nikakoršnega varha, misleči, saj mu bodo drugi za varha in za vsaki razum so pa še premladi. Veseli so pa tudi, da otroka ni treba po naročji prenašati in da se jim domá že vendar enkrat od njihovega joka in krika nekoliko ušesa ohladé. Nespametni stariši ne vprašajo potem nikoli svojega otroka, kedar je prišel iz vasi ali od slabih tovarišev domú, kje si bil? kdo je še bil s teboj in kaj ste delali ondi? marveč mu postrežejo in dajo jesti, da v drugič še rajši gre. — Kako škodljivo je tudi, ako se od prevelike ljubezni stariši svojemu otroku med tem smeja, ko otrok na sosedovo streho ali travnik kamenje luča, sosedovo deklico pa z blatom meče ali jo v lužo peha; in pri vsem tem mu ne rečejo družega kakor prav z rahlo besedo: Fracek! ti si „žleht“. Kako žalostno je za ptujca, ki pride po cesti memo in ga taki smrkolinci zaničujejo, dražijo ali pa še za njim kaj lučajo, kar sem si sam skusil na popotvanji po deželi.

Kaj misliš, dragi bralec, kaj bo iz tacih otrok? — Sveta dolžnost starišev je: da vedó vsaki trenutek, kje so njih otroci, da vedó, kaj delajo, s kom so bili skup in kdaj je bil čas, da so domú prišli itd. Ako bodo stariši take in enake dolžnosti dopolnovali, gotovo je, da jim bodo njih otroci enkrat največi zaklad na zemlji.